

Rana
kommune

1.tertialrapport 2025

Rana kommune

Foto: Andrine Skjellhaug

1.tertialrapport 2025

Rana kommune

Foto: Andrine Skjellhaug

Sentrale kapitler

Sammendrag og kommunedirektørens vurdering

Innstilling til vedtak

[Forside](#)

Sentrale kapitler:

[Sammendrag og kommunedirektørens vurdering](#)

[Innstilling til vedtak](#)

[Økonomirapportering drift](#)

[Investeringer](#)

[Finans og gjeldsforvaltning](#)

[Medarbeidere og organisasjon](#)

[Vedtaksoppfølging](#)

Kommunens tjenesteområder:

[Støttetjeneste](#)

[Oppvekst og kultur](#)

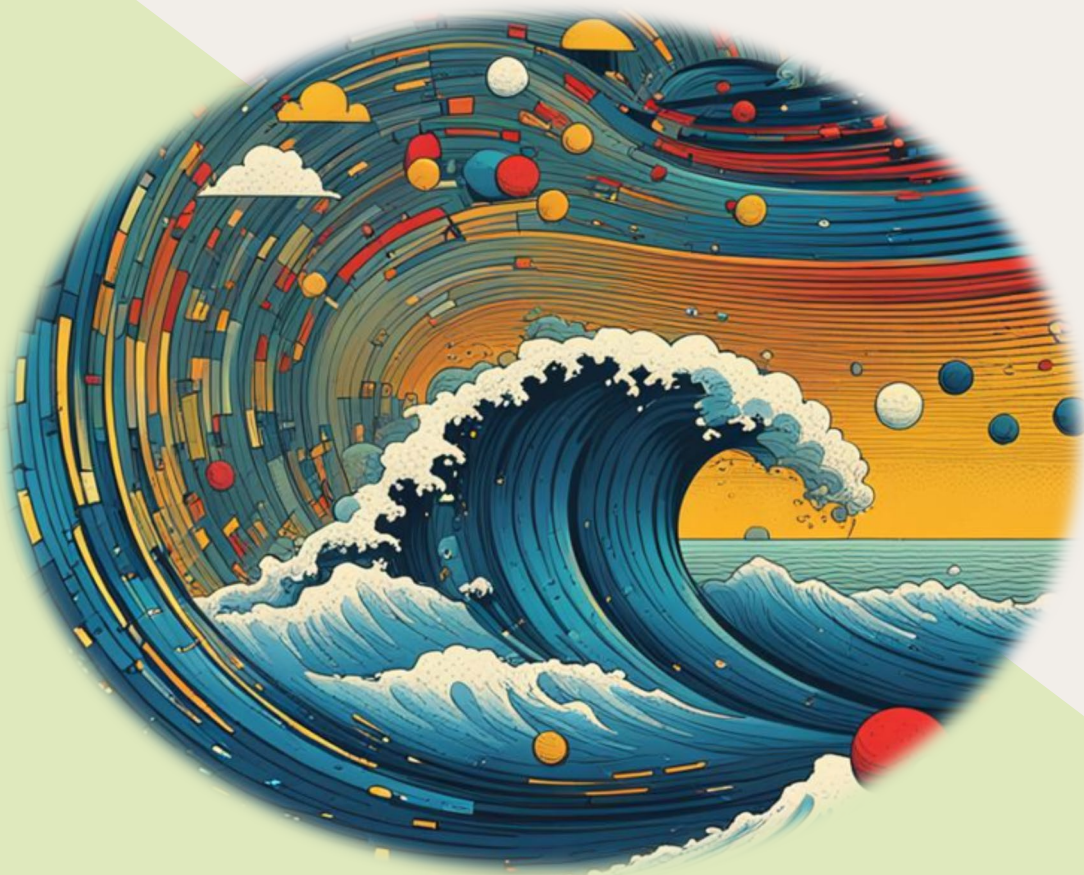
[Helse og mestring](#)

[NAV kommune](#)

[Tekniske tjenester](#)

Kommuneøkonomien 2025

-> Det blåser opp til orkan?

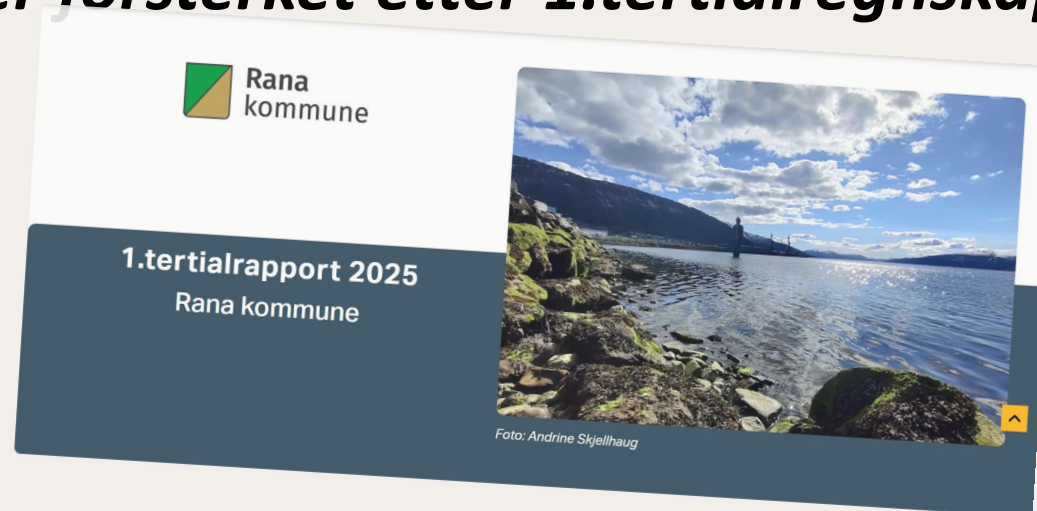
- Skatteanslaget er økt med 10 prosent
- Renta er høyere enn lagt til grunn
- Økte utgifter til sosialhjelp
- Pensjonskostnadene øker med 17 mill. kr
- Ekstreme nedbørsmengder
- Reduserte kraftinntekter
- Beredskap og sikkerhet

1.Tertialsak 2025

Årets budsjettopplegg er ikke bærekraftig på sikt

- *Et negativt netto driftsresultat der vi både reduserer egenkapital til investeringer og bruker av disposisjonsfondet kan ikke fortsette.*
- *I budsjett og økonomiplan for 2025-2028, viser kommunedirektøren til at vi må ha mot til å endre – og at å fortsette som før, er ikke et alternativ.*

➤ ***Dette bildet er forsterket etter 1.tertialregnskap i år.***

«Kommuneøkonomien regner bort»

■ Kraftinntekter

- Salg av konsesjonskraft, utbytte og eiendomsskatt

■ Klimaendringer

- Ras, utglidninger og vinterdrift

■ Kraftinntektene utgjorde 80 prosent av resultatet i 2024

NVE

Magasinstatistikk

Ukesoversikt

Data og
Informasjon

Magasinstatistikk (%)

Velg område

NO4

- ☒ Velg alt
- ☐ NO1
- ☐ NO2
- ☐ NO3
- ☒ NO4
- ☐ NO5

Fyllingsgrad (uke
24, 2025)

72,5 %

Endring siste uke
+3,2 prosentpoeng

Fyllingsgrad (%) NO4, 2025

100 %

24

- Maks 68,9 %
- Median 54,3 %
- Min 43,2 %
- 2025 72,5 %

80 %

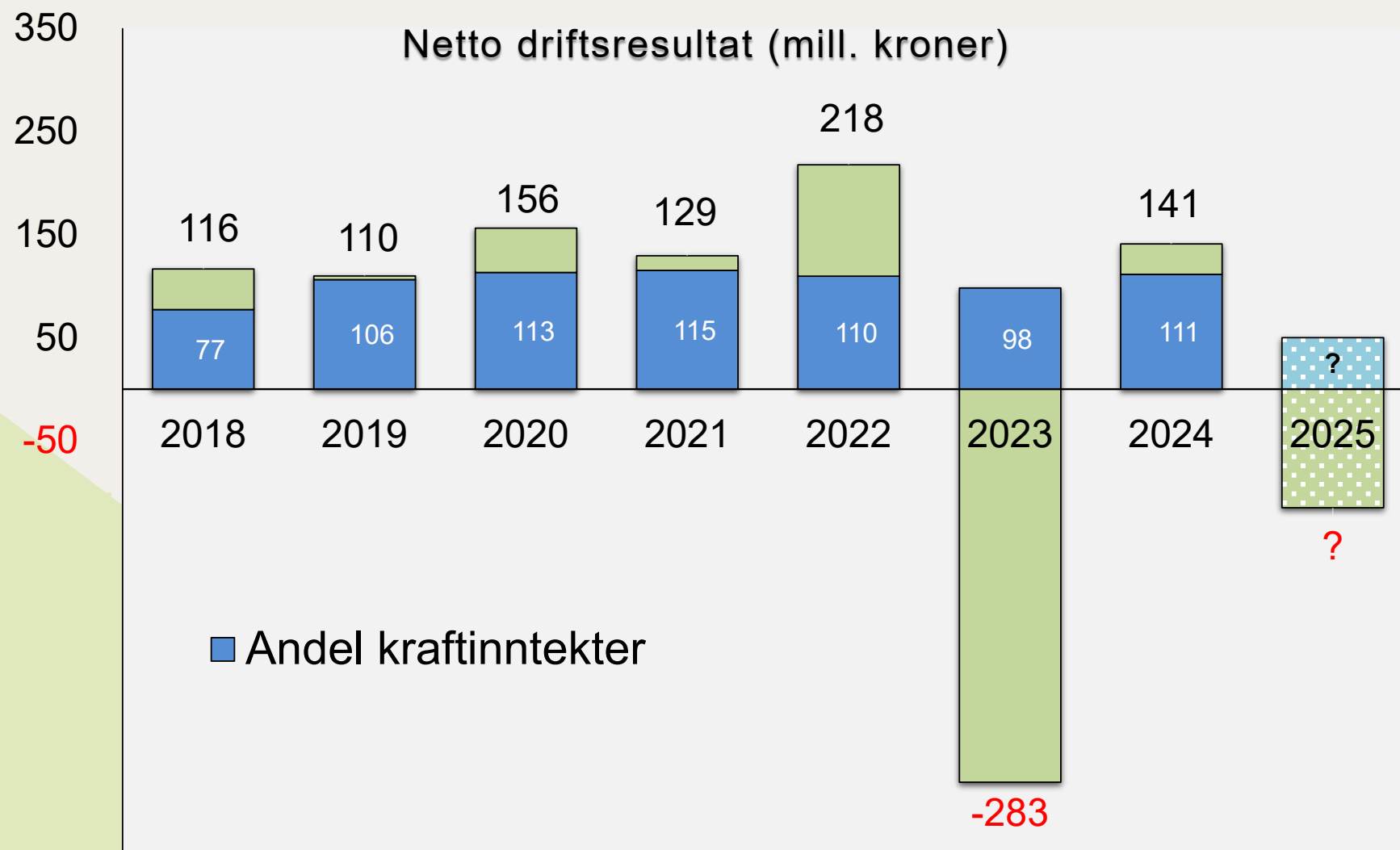
60 %

40 %

20 %

0 %

Kraftinntektene utgjør en stor andel av resultatet og må ikke brukes til drift!

- **Investeringer 2025 – 2028:** **1 992 mill. kr**

- ✓ Herav helse og mestring

980 mill. kr

- Låneopptak

1 046 mill. kr

- Inntekter

520 mill. kr

- Egenkapital

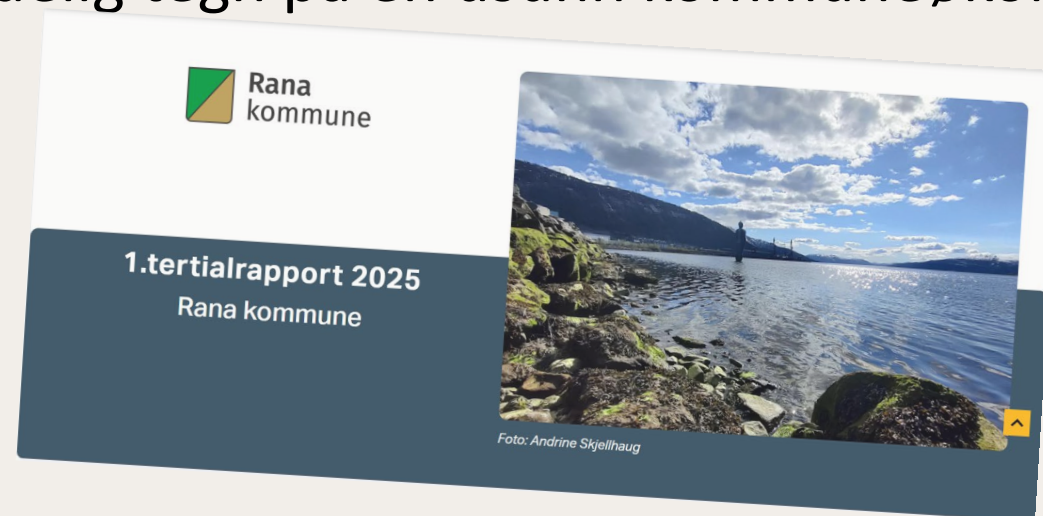
426 mill. kr

Gir årlige reduserte
kapitalkostnader på
30 mill. kr

1.Tertialsak 2025

Årets budsjettopplegg er ikke bærekraftig på sikt

- Reduserte inntekter og økte driftsutgifter på totalt 47,3 mill. kr. Herav utgjør reduserte inntekter fra kraft på finansområdet 28,7 mill. kr.
- Finansieres ved å redusere overføring til investeringer med 20 mill. kr, samt øke bruken av disposisjonsfond med 27,3 mill. kr.
- Negativt driftsresultat, bruk av fondsmidler og lav egenkapital til investeringer er et tydelig tegn på en usunn kommuneøkonomi.

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Kommunestyret 18. juni

Dagens agenda

Fremdriftsplan og innledning

Økonomisk status

Utfordringsbildet

Revidert nasjonalbudsjett 2025

Kommuneproposisjonen 2026

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Oppsummering

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

Politisk involvering

• Budsjettforutsetninger KST	18.juni
• Bakgrunnsmateriale budsjettsamling	4.oktober
• Statsbudsjettet 2026	?
• Politisk budsjettsamling	13.-14.oktober
• Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan	4.november
• Spørsmål og svar	5.-14.november
• Innstilling fra formannskapet	25.november
• Vedtak i kommunestyret	17.desember

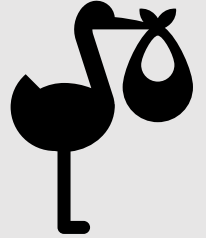
Budsjettforutsetninger

- Felles forståelse for kunnskapsgrunnlag og utfordringer
  - Felles forståelse av den økonomiske situasjonen
  - Forberede og forankre budsjettprosessen
  - Vi legger «alt» på bordet
- «Kunnskap gir trygghet, trygghet gir tillit og tillit gir resultater»

Nord-Norges store utfordringer

- Hvorfor skal Rana vokse?

«Økonomi- og demografiparadokset» (Professor Kjell Arne Røvik)

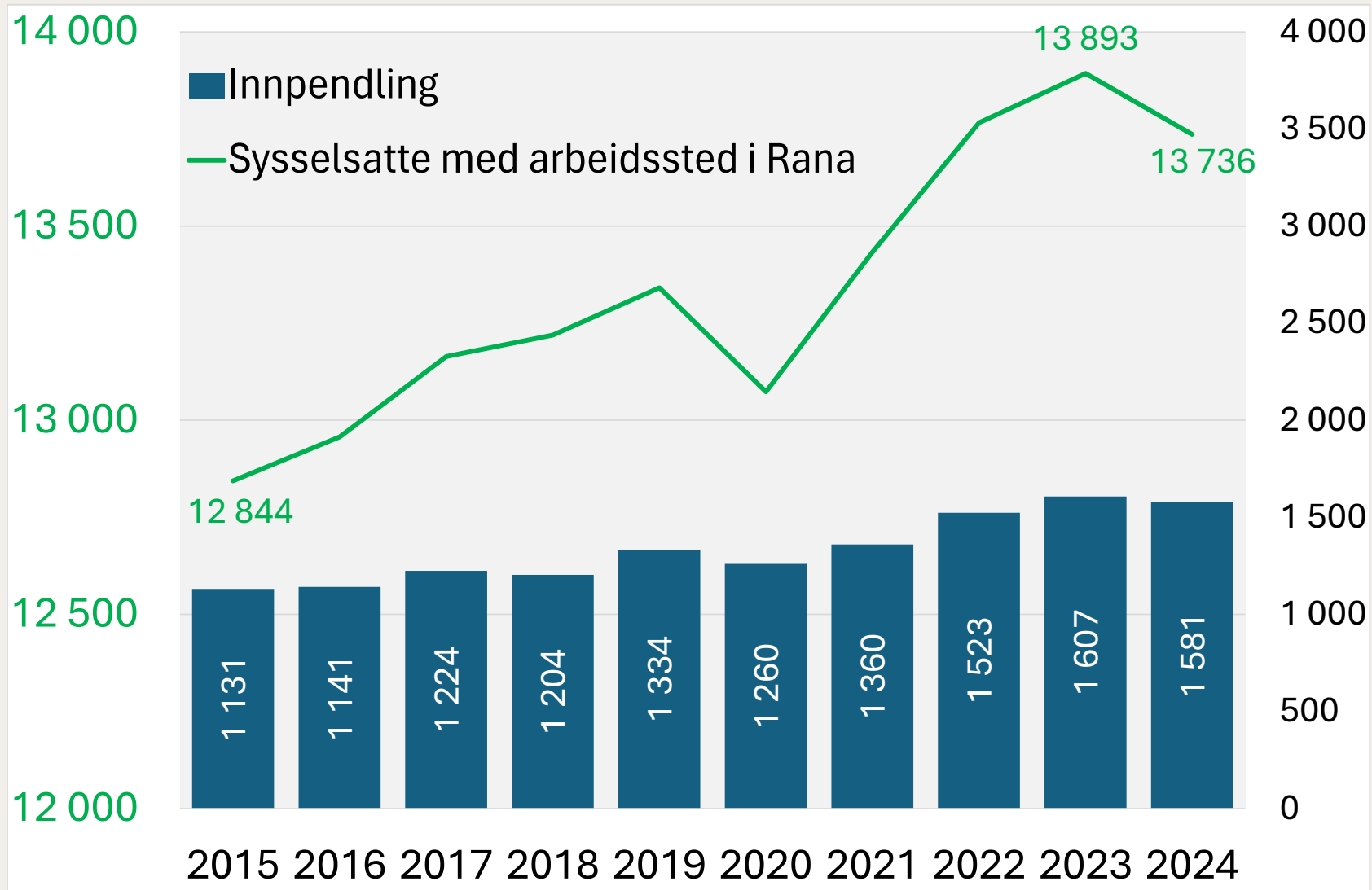
«Generasjonsbalansen er ødelagt - antall eldre eksploderer og setter hele velferdsstaten i spill» (Professor Victor Normann)

«Politikere overbyr hverandre med løfter om ressurser til tjenesten, økte standarder, flere rettigheter og bedre kvalitet. De snakker sjelden om begrensninger og måtehold i tjenestene» (Helsepersonellkommisjonen)

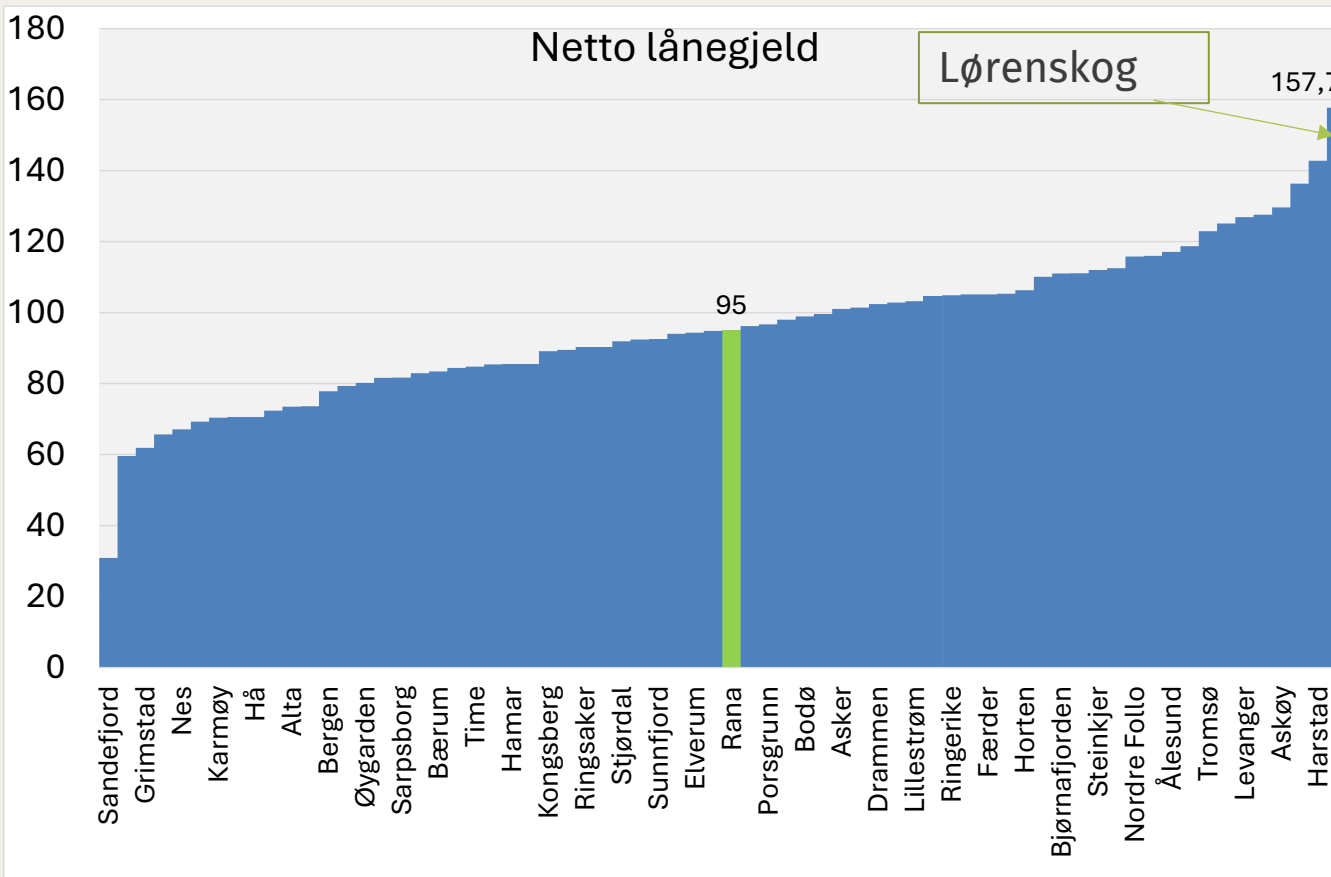
Ranas store utfordring

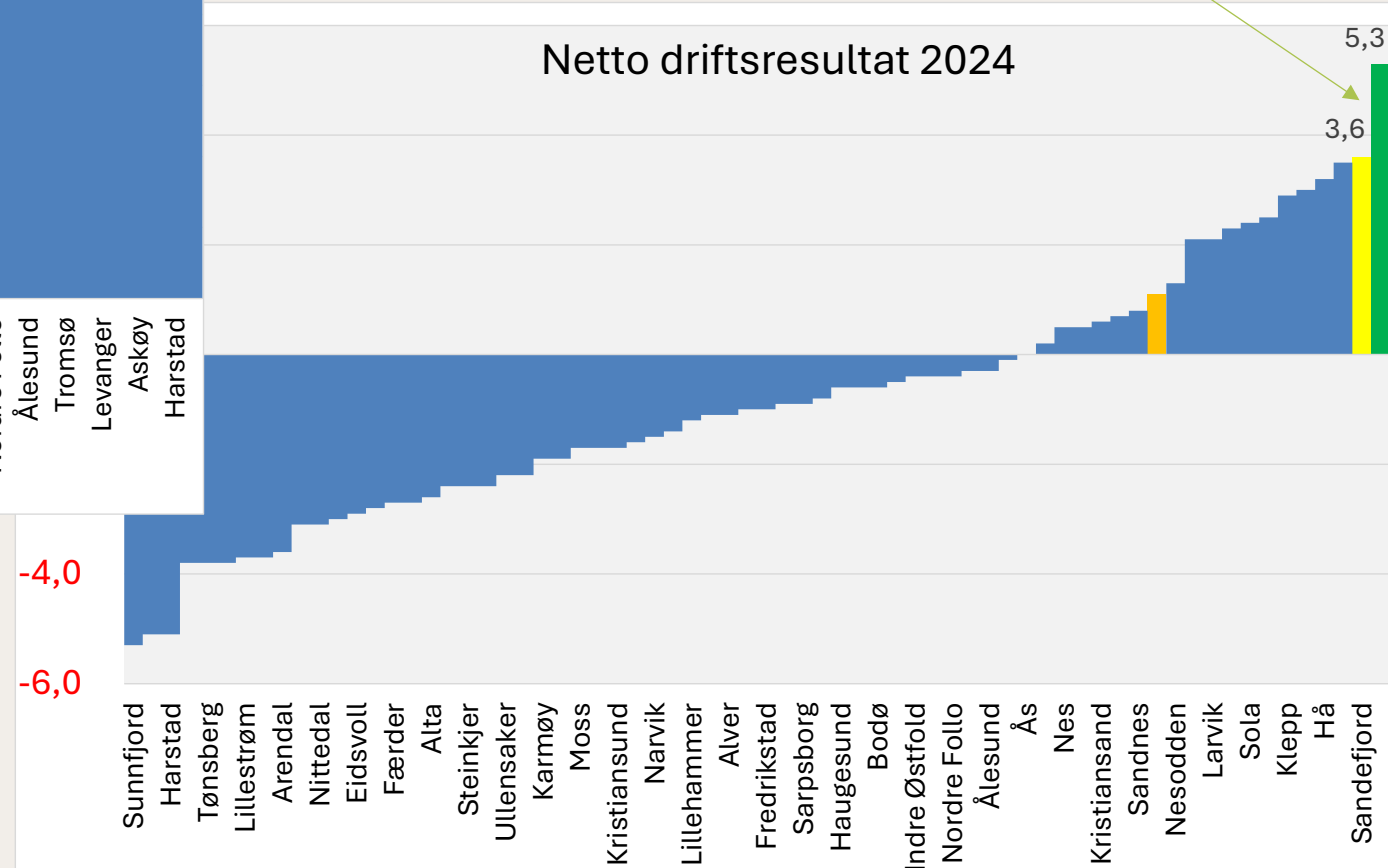
Tydelig sammenheng mellom gjeldsgrad og resultat

KOSTRA nøkkeltall **16.6.2025**

Alle kommuner med 20 000 innbyggere og mer

Netto driftsresultat 2024

Sammenbrudd eller handle nå?

Rana kommune må:

- Leverer tjenester på en smartere måte
- Tilby tjenester til lavere kostnader med færre ressurser
- Litt mindre mer
- **Bedre utnyttelse av areal, arbeidskraft og teknologi**

➤ Effektiviteten i offentlig sektor er kritisk for å møte fremtidige utfordringer med:

- ✓ flere eldre – færre unge
- ✓ økt behov innenfor pleie- og omsorg
- ✓ og ikke minst færre hender.

Tenke langt

- handle nå

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Sammenbruddet

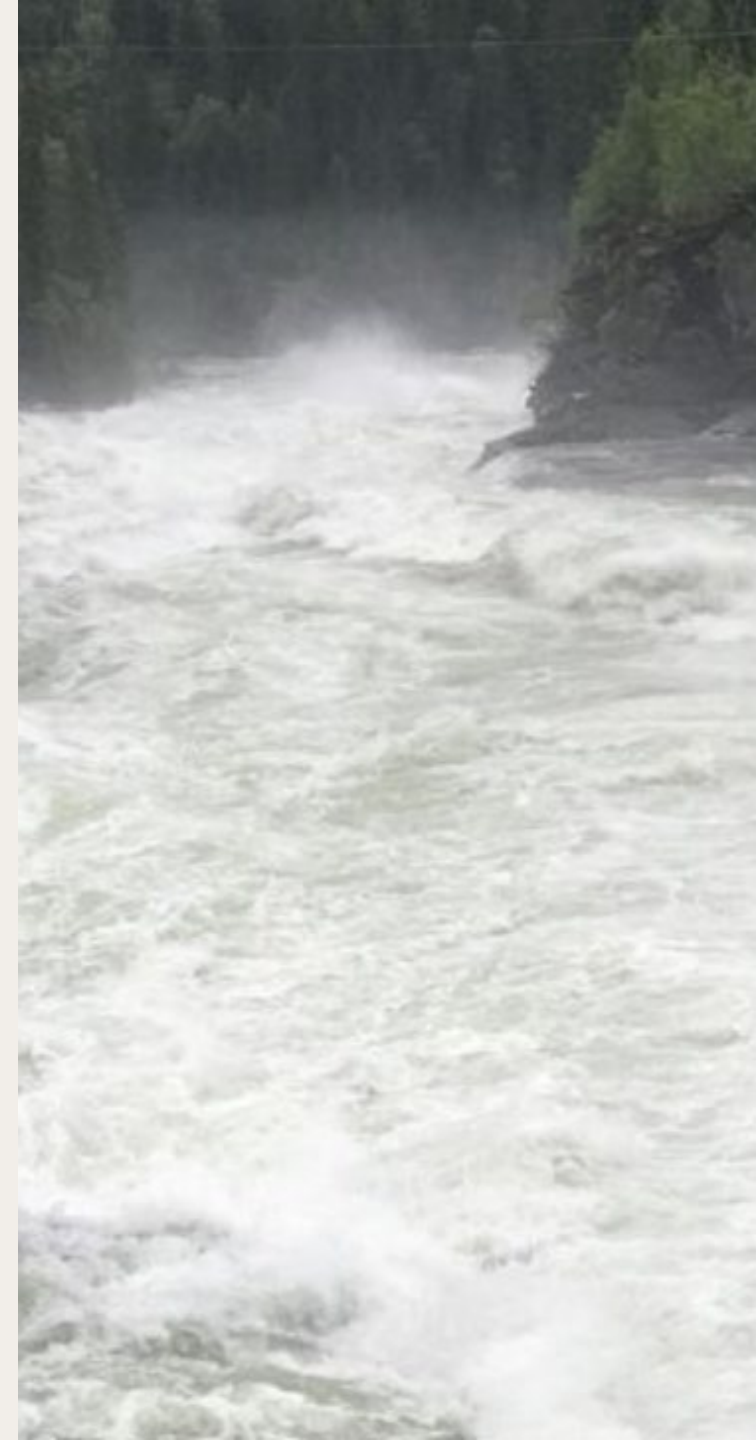
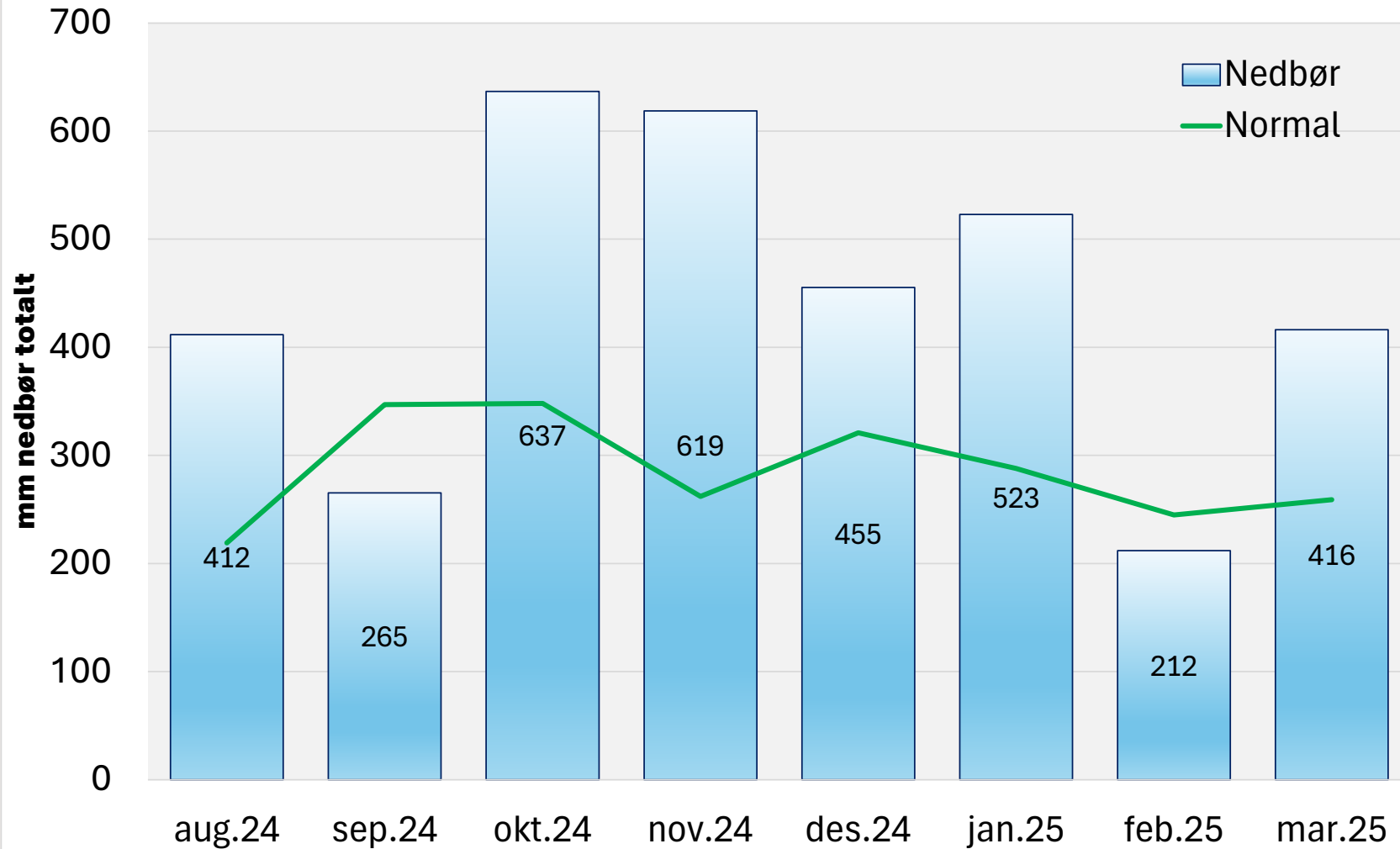
Veien til dit ingen ville

Status

Nedbør (Lurøy målestasjon)

Omstilling og forventningsgapet preger hverdagen

- 6 av 10 kommuner i minus i 2024 - 205 kommuner
- Den «perfekte stormen»
- Stigende velstand – økte forventninger
- Ressursene må brukes smartere
- Vi må ha kultur for tillit, samarbeid og ansvar
- Vi må TENKE NYTT – behov og løsninger
- «Måtehold»
- Nivå på tjenestene - hva er godt nok?

Ingen befolkningsvekst

1.kvartal	2025	2024	2023	2022
Fødte	64	62	57	52
Døde	73	69	63	72
Fødselsunderskudd	-9	-7	-6	-20
Innflytting	163	135	144	146
Utflytting	165	134	153	145
Nettoflytting	-2	1	-9	1
Sum endring 1.kvartal	-11	-6	-15	-19

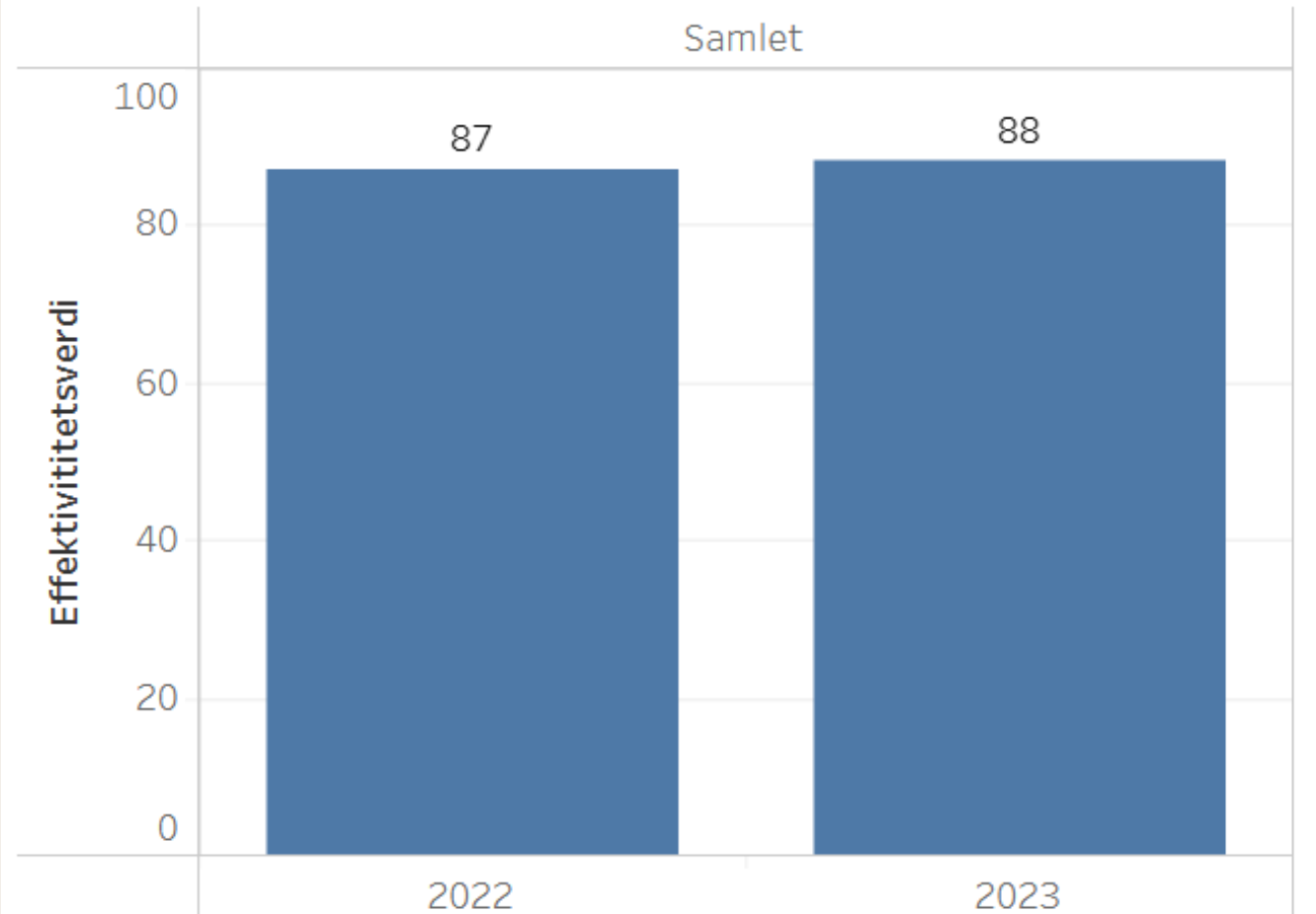

Effektivitetsanalyse 2025

- Barnehage 88 (84)
- Grunnskole 90 (88)
- Pleie og omsorg 87 (88)

Resultater 2022 og 2023. Rana

Ikke alle kommuner har verdi for alle tjenesteområder ett eller begge år.

Effektivisering og optimal ressursbruk

Rana kommune må:

- Leverer tjenester på en mer effektiv måte
- Tilbyr tjenester til lavere kostnader med færre ressurser
- **Bedre utnyttelse av areal, arbeidskraft og teknologi**
- Effektiviteten i offentlig sektor er kritisk for å møte fremtidige utfordringer:
  - ✓ Flere eldre og færre unge
  - ✓ Økt behov og forventninger
  - ✓ Færre hender

Årsregnskap 2024 1.tertialrapport 2025

Driftsinntekter	Netto driftsresultat	NDR i prosent av driftsinntekter	Investeringer	Netto lånegjeld	Disposisjonsfond
2 735 mill. kr	141 mill. kr	5,2 prosent	806 mill. kr	2 587 mill. kr	254 mill. kr

- Egenkapital til investeringer 453 mill. kr
- Bruk og avsetning fond - 316 mill. kr
- Dekning av tidl. års merforbruk 4 mill. kr

Måltall	Mål	2024	Avvik i %	Avvik i mill. kr	
Netto driftsresultat	3,0 %	5,2 %	2,2 %	58,9	●
Disposisjonsfond	8,0 %	9,3 %	1,3 %	35,3	●
Netto lånegjeld	75,0 %	94,6 %	-19,6 %	-535,1	●
Samlet bærekraftavvik				-440,9	●

«Kommuneøkonomien regner bort»

■ Kraftinntekter

- Salg av konsesjonskraft, utbytte og eiendomsskatt

■ Klimaendringer

- Ras, utglidninger og vinterdrift

■ Kraftinntektene utgjorde 80 prosent av resultatet i 2024

NVE

Magasinstatistikk

Ukesoversikt

Data og Informasjon

Magasinstatistikk (%)

Velg område

NO4

- ☒ Velg alt
- ☐ NO1
- ☐ NO2
- ☐ NO3
- ☒ NO4
- ☐ NO5

Fyllingsgrad (uke 23, 2025)

69,3 %

Endring siste uke
+4,2 prosentpoeng

Fyllingsgrad (%) NO4, 2025

100 %

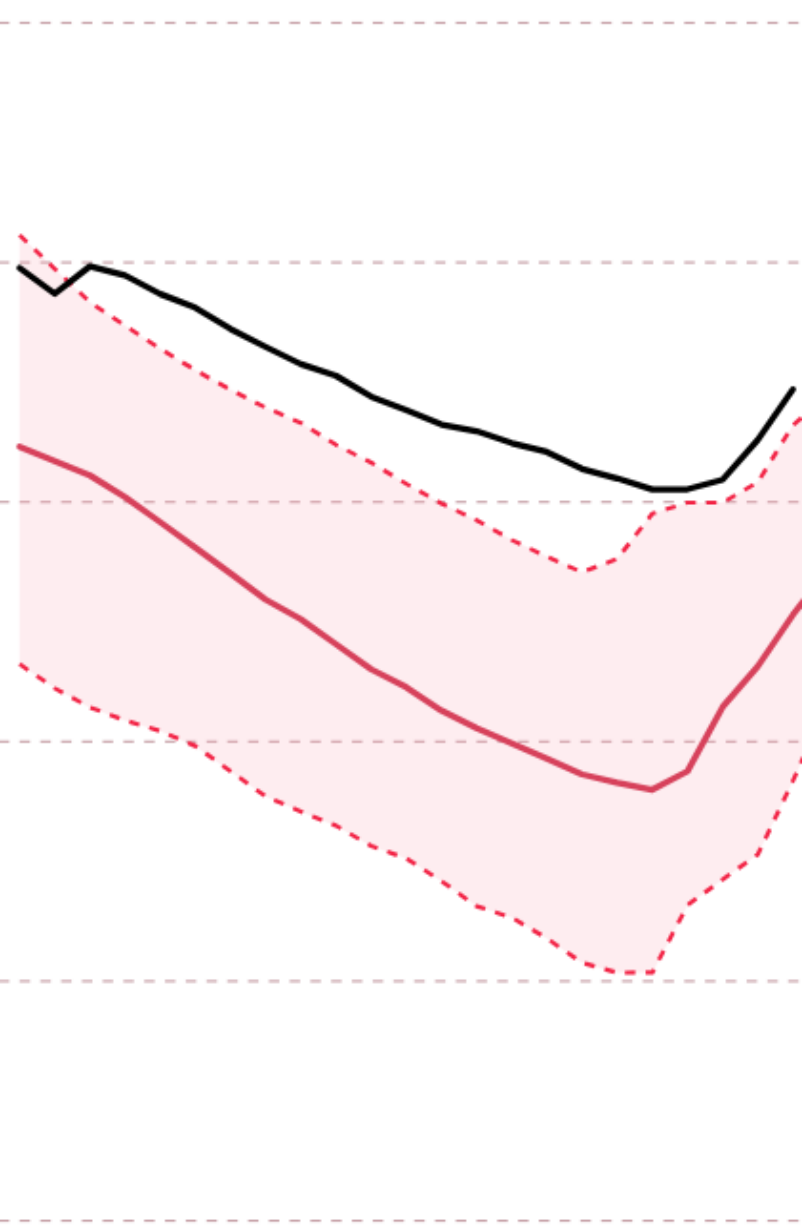
80 %

60 %

40 %

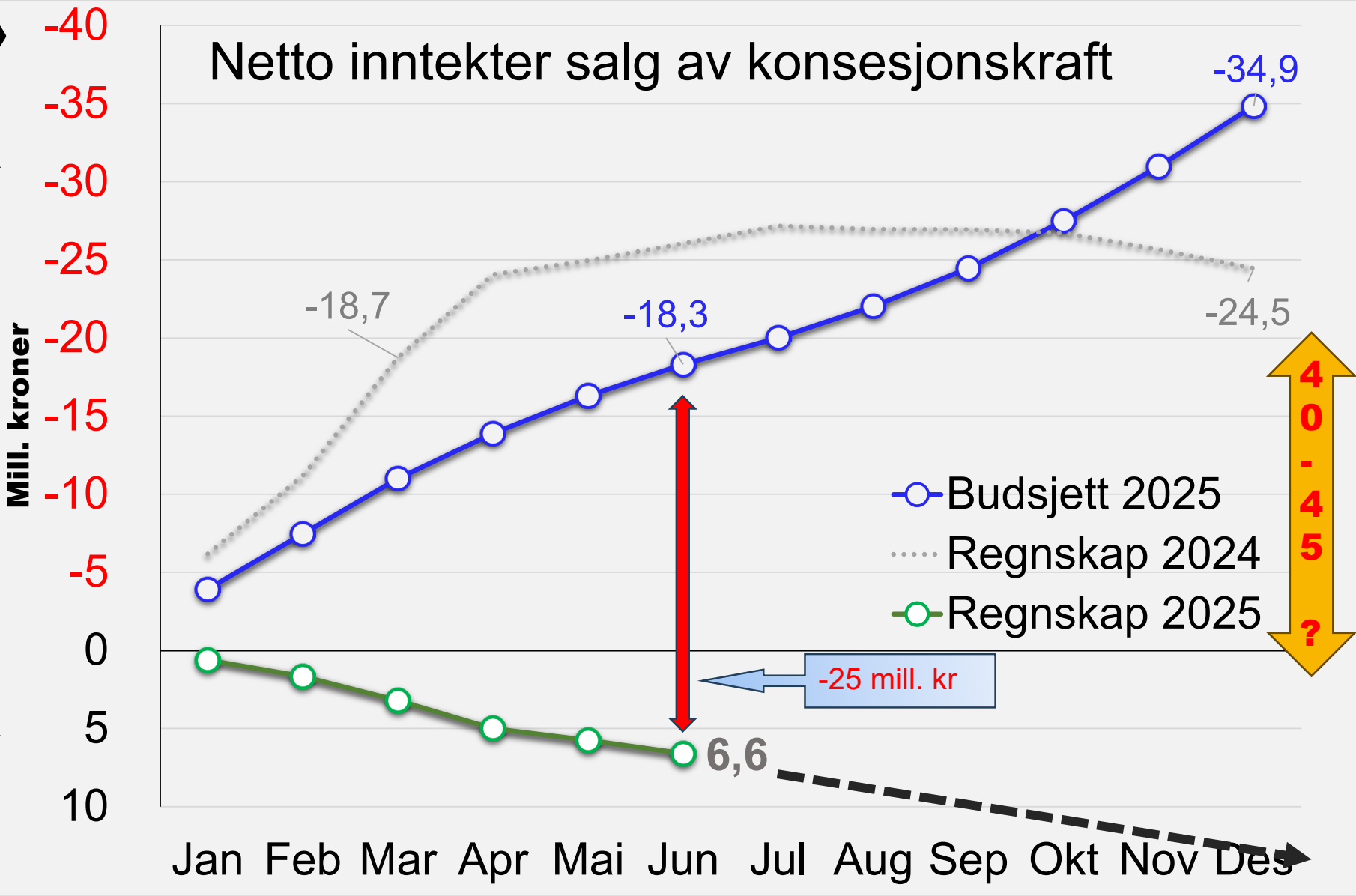
20 %

0 %

«Kommuneøkonomien regner bort»

Måned	2025	2024	2023
Jan	10,9	44,6	46,4
Feb	8,2	41,5	31,6
Mar	5,6	55,4	49,0
Apr	2,3	49,3	40,4
Mai	8,0	21,9	21,9
Jun	5,9	25,3	21,7
Jul		27,3	22,2
Aug		12,8	20,0
Sep		14,9	9,9
Okt		13,4	16,1
Nov		9,2	62,8
Des		9,1	69,0
Snitt år	6,8	27,1	34,2

Utfordringsbildet

TILBUD

Samfunnets evne til
å levere tilstrekkelig
personell

ETTERSPØRSEL

Befolkningens
etterspørsel etter
tjenester og personell

Men det er også disse driverne...

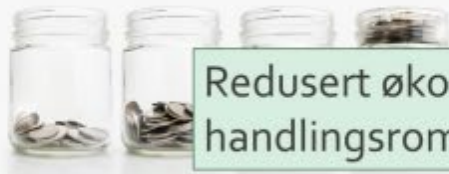
Vi blir flere eldre

Økning i utenforskap

Mangel på arbeidskraft med riktig kompetanse

Redusert økonomisk handlingsrom

Endringer i folkehelseprofilen

Klima-, miljø-, og naturutfordringer

Endret behov knyttet til beredskap og sikkerhet

Rask teknologisk utvikling

Endrede spilleregler på arbeidsmarkedet

Kommuneøkonomien 2025

→ Det blåser opp til orkan...

«En forsinket rente- og stønad tsunami»

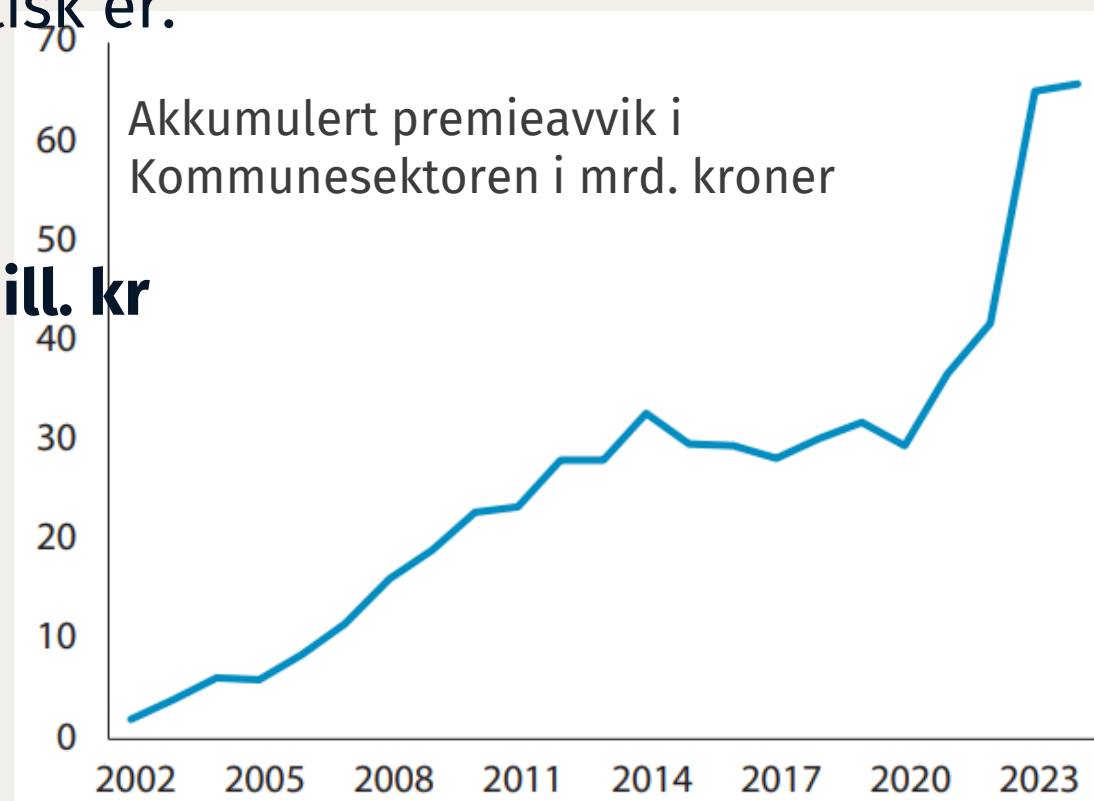

- Når vi skatteanslaget på +10 prosent?
- Ingen rentenedgang så langt
- Utgifter til sosialhjelp fortsetter å øke
  - Både norske og flyktninger
- Eldrebølgen er her NÅ
- Pensjonskostnadene har økt
- Økte driftsutgifter – reduserte inntekter
- Klimaendringer - ekstreme nedbørsmengder
- Reduserte kraftinntekter
- Beredskap og sikkerhet
- Manglende politisk omstillingsvilje

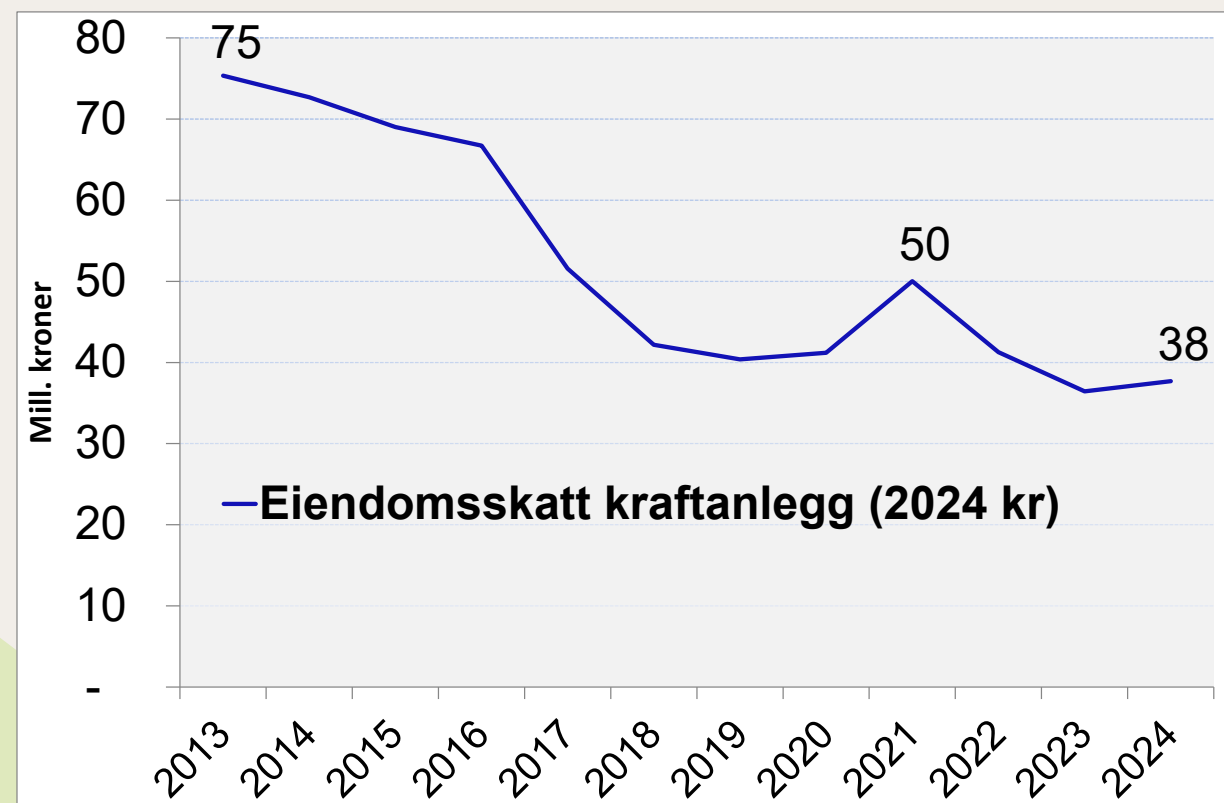
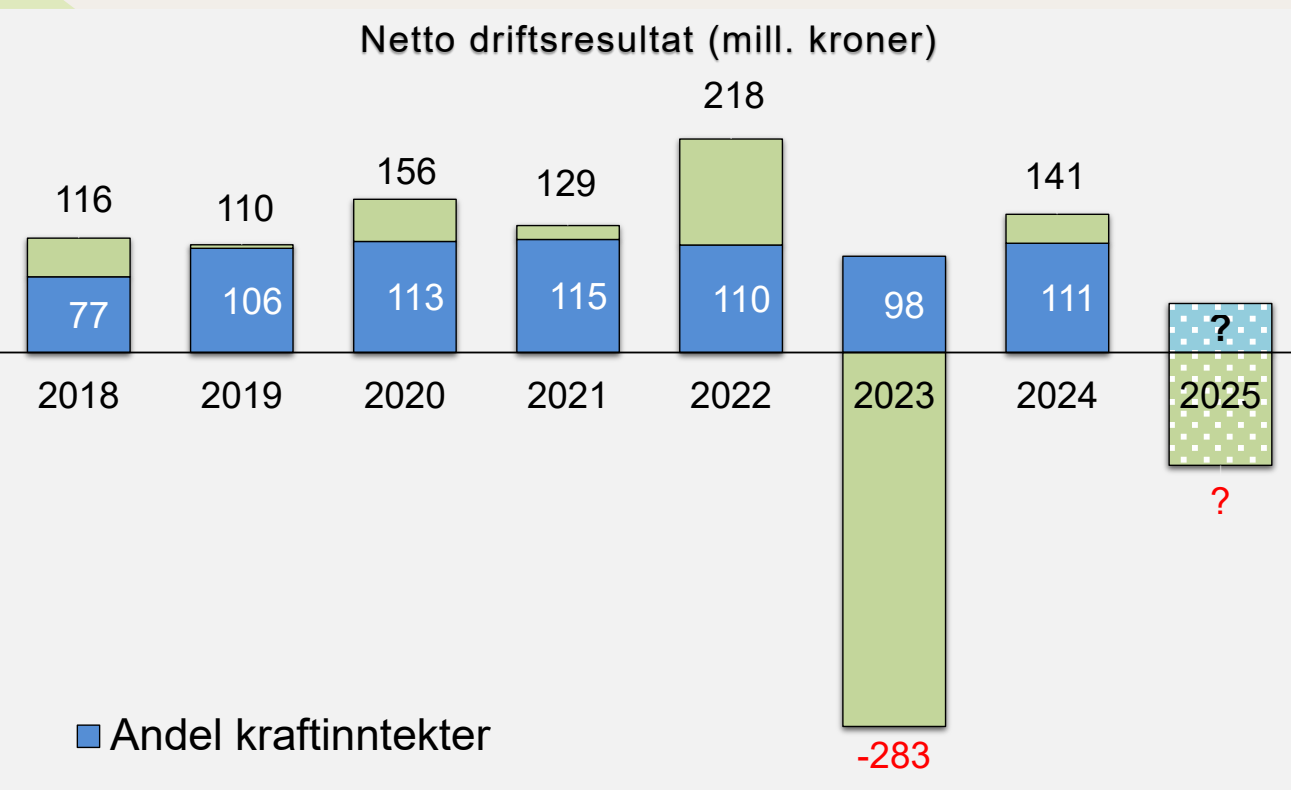
«Tikkende bombe» i kommunebudsjettet har økt til 66 mrd. kr

- Et omstridt «bokføringstriks» gjør at norske kommuneregnskap ser sunnere ut enn de er (NKKF).
- Dette er en astronomisk sum og dette katastrofale påfunnet må avvikles snarest (NKKF).
- «Bokføringstrikset» bidrar til å «pynte brura» og framstille kommunebudsjettet som sunnere enn det faktisk er.
- Svekker kommunens likviditet

- **Rana har en ubetalt pensjonsregning på 221 mill. kr**
- **Rundskriv i juni med forslag om endringer.**
- **Vil få betydning for kostnadene frå 2026.**

Kraftinntektene utgjør en stor andel av resultatet og bør ikke brukes til drift!

*Skatteetaten, fra
2023 KOSTRA/SSB
** KOSTRA/SSB

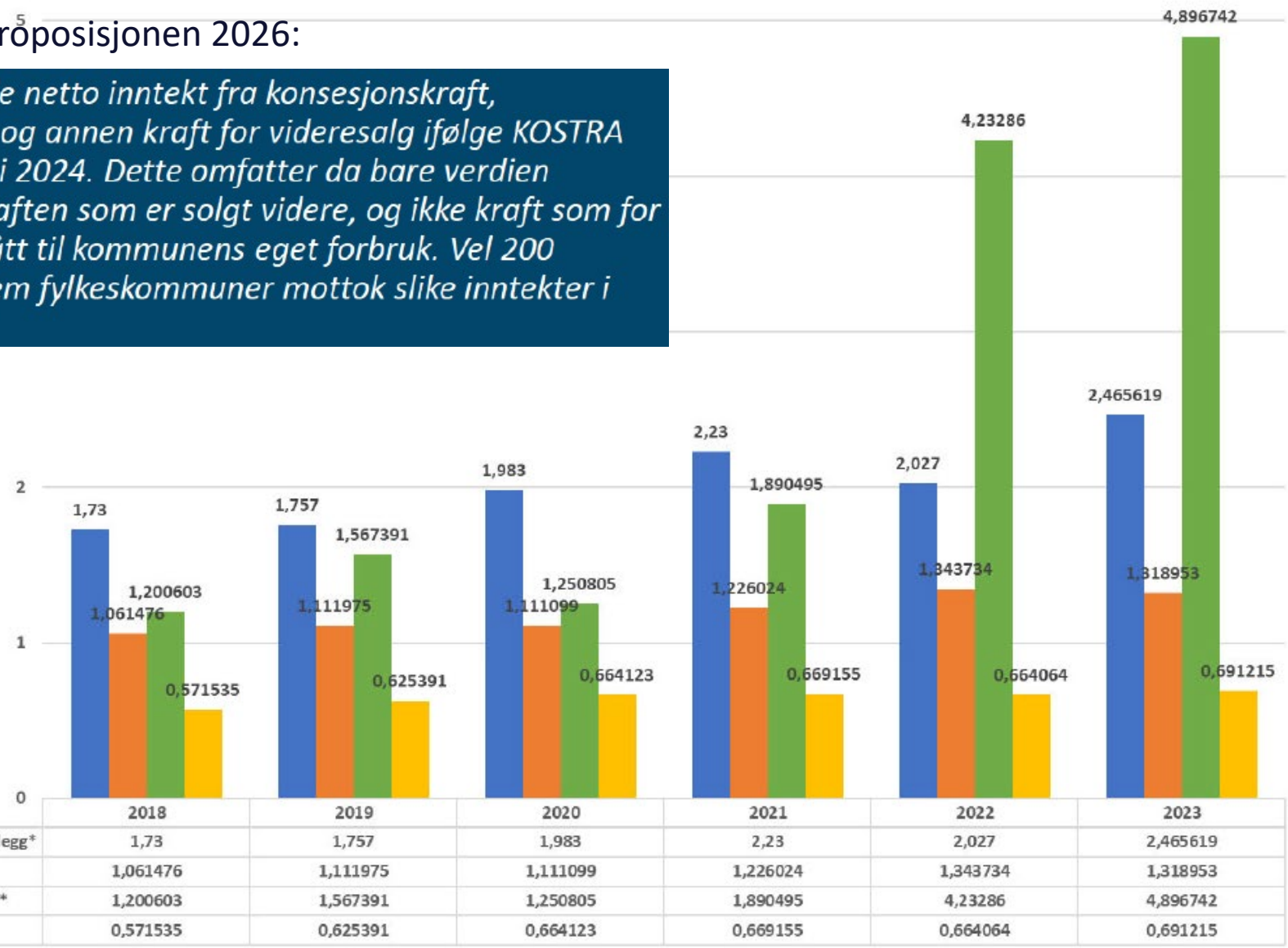
Værtskommunenes inntekter - utvikling 2018-2023

Fra kommuneproposisjonen 2026:

«Samlet utgjorde netto inntekt fra konsesjonskraft, kraftrettigheter og annen kraft for videresalg ifølge KOSTRA 4,7 mrd. kroner i 2024. Dette omfatter da bare verdien av konsesjonskraften som er solgt videre, og ikke kraft som for eksempel har gått til kommunens eget forbruk. Vel 200 kommuner og fem fylkeskommuner mottok slike inntekter i 2024.

Konsesjonskraft-ordningen har aldri vært mer verdifull!

«Konsesjonskraft bør avvikles»

- «Konsesjonskraft og konsesjonsavgift beregnes uavhengig av lønnsomheten. Ordningene har dermed egenskaper som bruttoavgifter og kan hindre selskapene i å gjennomføre samfunnsøkonomisk lønnsomme investeringer. Særlig kan konsesjonskraften svekke selskapenes investeringsinsentiv, jf. figur 2.1. Ordningene med konsesjonskraft og konsesjonsavgift er historisk betinget, og de opprinnelige formålene gjør seg ikke lenger gjeldende på samme måte.
- Utvalget foreslår derfor å avvikle konsesjonskraft og konsesjonsavgift. Dette vil forbedre selskapenes insentiv til å gjennomføre lønnsomme investeringer. Den samlede verdien av ressursene vil da øke, og det blir større verdier å fordele mellom selskapene og samfunnet.»

NOU

Norges offentlige utredninger 2019:16

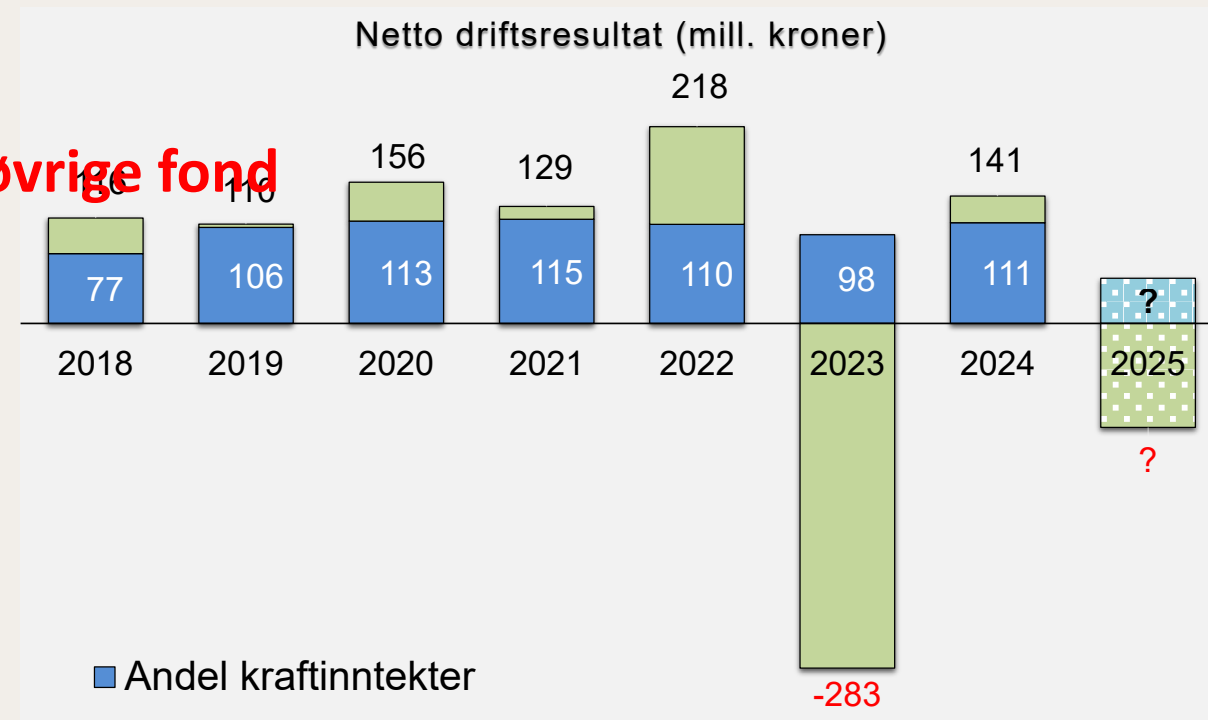
Skattlegging av vannkraftverk

Kommunekraft

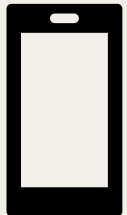
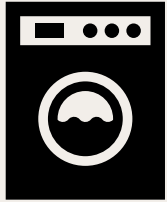
«Overskuddet» - netto driftsresultat (NDR)

- Over 1,1 mrd. kr av «overskuddet» er brukt til dypvannskai og flyplass.
- Uten kraftinntekter var NDR 1,1 prosent i 2024.
- **426 mill. kr** av NDR er avsatt til **egenkapital** til investeringer i 2025-2028 - er ikke nok.
- NDR er ikke tilstrekkelig til å avsette midler til sparing (disposisjonsfondet)
- I kommende økonomiplanperiode er NDR under enda sterkere press!
- **Hvilken innretning skal vi gå for?**
  - **Redusert egenkapital**
  - **Redusert disposisjonsfond og bruk av øvrige fond**
  - **Økt omstilling i drifta**
  - **Andre muligheter?**

Hvorfor bør du ha et overskudd?

- Kommuneøkonomi overført til privatøkonomi

- Årslønn på 500 000 kr – utbetalt ca. 30 000 i mnd. etter skatt.
- Er utgiftene lik inntektene, har du ingen reserver.
- Et overskudd, eller sparing på 5,0 prosent utgjør 1 500 kr/mnd. og 18 000 i året.
- Kjøper du en bolig til 5,0 mill. kr kreves 500 000 i egenkapital.
- Ryker vaskemaskinen, eller du trenger ny mobil, er det en fordel å ha penger på bok, foran å trekke kredittkortet.
- **På lik linje med privatøkonomien, må også kommunen ha «overskudd» som kan benyttes til egenkapital eller sparing.**

Revidert nasjonalbudsjett 2025

Revidert
nasjonalbudsjett
2025

Kommuneproposisjonen 2026

Revidert nasjonalbudsjett 2025

- **Økt rammetilskudd 3,7 mrd. kr knyttet til finansiering av ny offentlig AFP**
  - Økt kostnad for Rana er på ca. 17 mill. kr
- Redusert lønns- og prisvekst 4,1 → 3,9 prosent
- Varsler endringer for regnskapsføring av pensjon
  - Rundskriv i juni i år
- Skatteinntangen nedjustert med ca. 700 mill. kr
- **Ingen øvrige vesentlige endringer for 2025**

Status for kommuneøkonomien i 2025

Inntektsrammen
styrket med **0,4
milliarder kroner**

- Lavere kostnadsvekst:
1,1 milliarder kroner
- Skatteinntektene ned:
0,7 milliarder kroner

Kommuneproposisjonen 2026

- **Vekst i frie inntekter på 3,2 – 3,8 mrd. kr**
  - Herav er 2,1 mrd. kr relatert til økte demografikostnader
- 150 mill. kr – barnevern, full egenandel ved plasseringer
- 127 mill. kr – fosterforeldre som er frikjøpt fra vanlig jobb skal kompenseres for manglende opptjening av tjenestepensjon.
- 660 mil .kr - helårsvirkning økt bemanning SFO fra 1.8.2025

Frie inntekter Rana

	2025	2026	2027	2028	2029
Statsbudsjettet 2025	1 929 200	1 935 400	1 935 700	1 936 500	
Kommuneprop. 2026	1 970 800	1 981 100	1 983 400	1 986 200	1 995 400
Endring	41 600	45 700	47 700	49 700	

- Ca. 20 mill. kr i «realøkning» fra 2024 – videreføres fast
- 5,0 mill. kr for økt bemanning barnehage 1.1.2025 og SFO fra 1.8. + helårseffekt 2026 + 2,0 mill. kr
- 17,5 mill. kr i økte pensjonsutgifter
- Demografi og barnevern

➤ **«Realøkningen» spises opp**

Kommunale gebyrer

«Selvkost – endringer for en ny tid»

- Lengre avskrivningstid for ledningsnett og anlegg
- Ny kalkylerente
- Redusert merverdiavgiftssats fra 25 til 15 prosent
- Endringen trer i kraft fra 1.juli 2025
- Tiltakene demper gebyrveksten for innbyggere

Budsjett og økonomiplan 2026-2029

«Alt henger sammen med ALT»

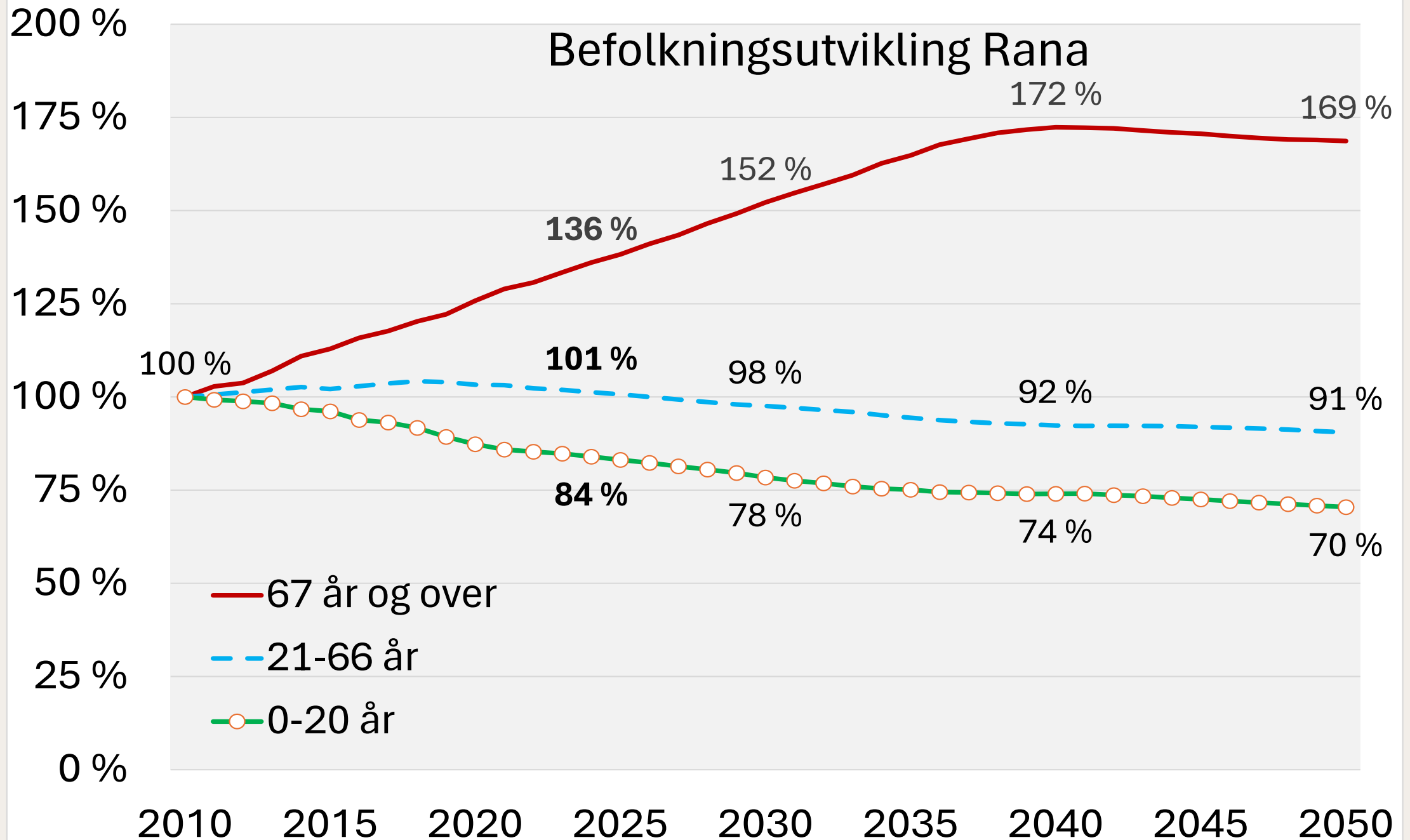
Budsjett og økonomiplan 2025-2028

«Mot til å endre»

- Vi er rammet av «den perfekte stormen».

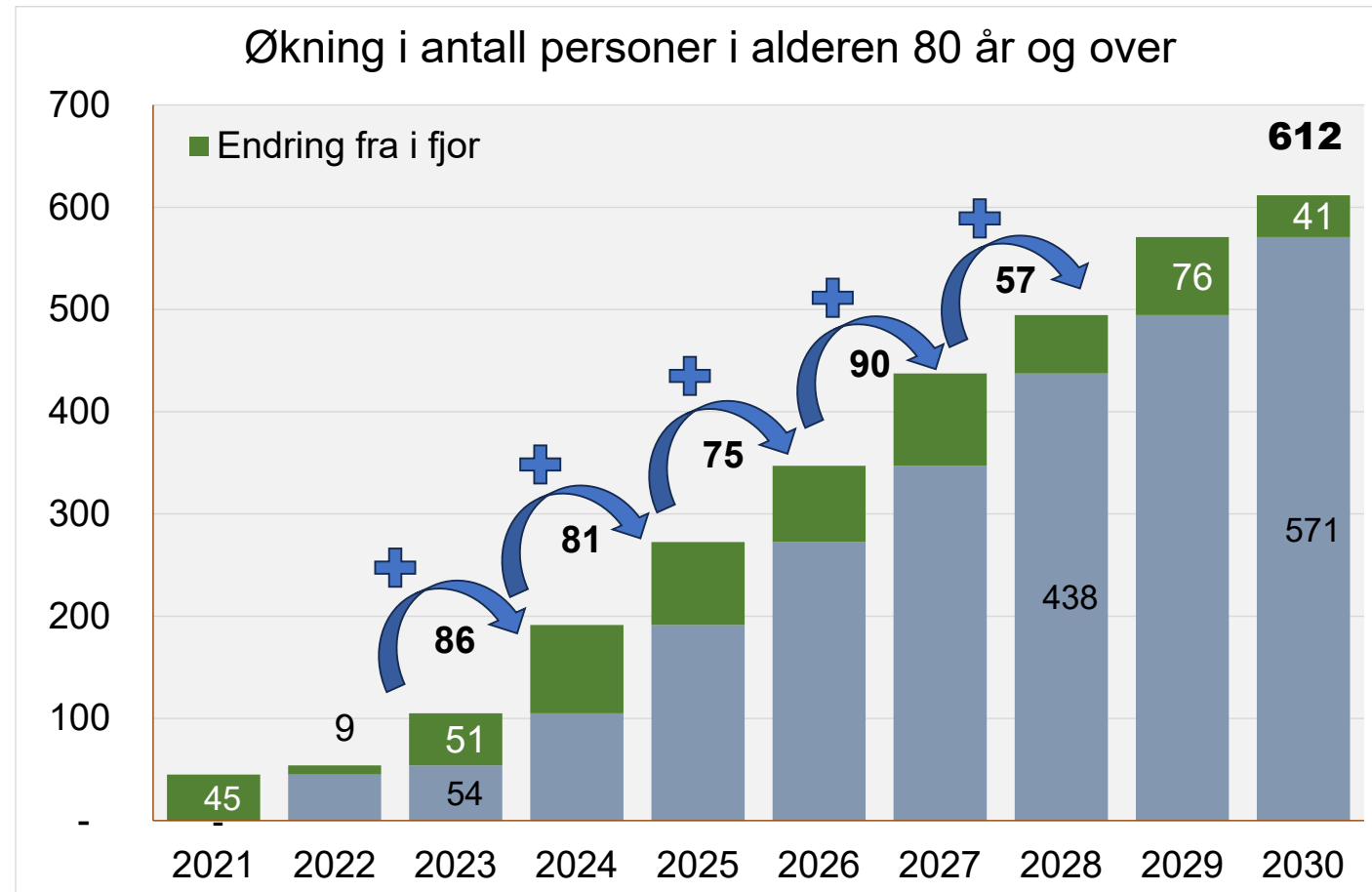
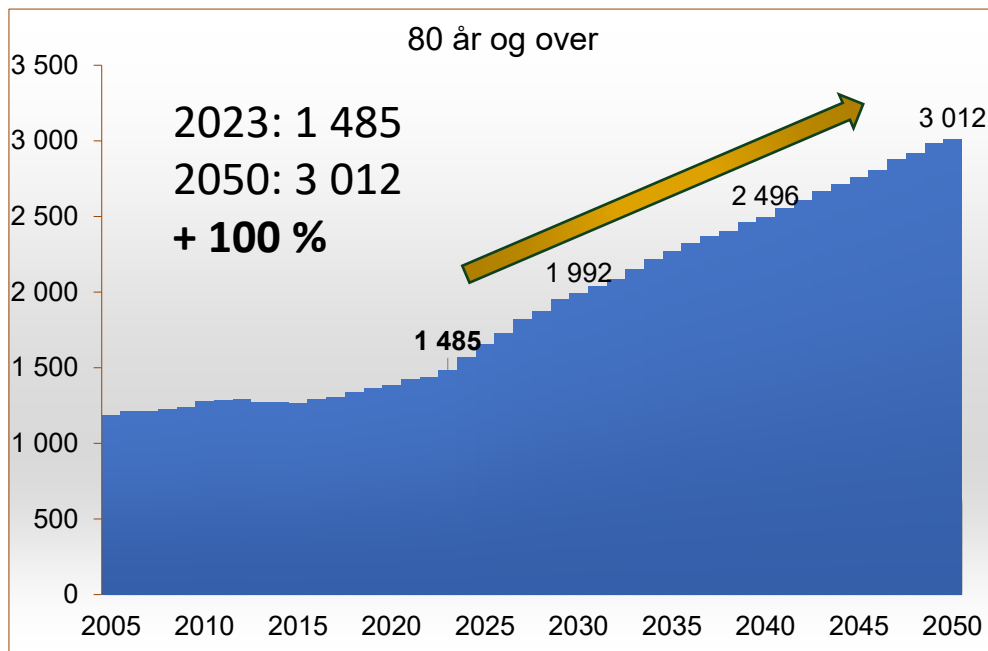
- Ser vi fremover, er det **mørke skyer** i horisonten. En **ekspansiv plan** for investeringer med **økte kapitalkostnader** og en økning i antall brukere innenfor helse og mestring, vil **utfordre** kommuneøkonomien **kraftig** mot slutten av perioden.
- Disposisjonsfondet **reduseres** i perioden for å oppnå balanse i budsjettopplegget - **dette kan ikke fortsette**
- Driftsutgiftene må reduseres og vi må se på muligheter for å øke driftsinntektene
- **For å unngå å bli tatt av stormen, må vi ha mot til å endre - å fortsette som før er ikke et alternativ.**

Befolkningsutvikling Rana

Økning i antall personer 80 år og over

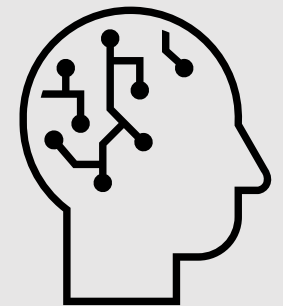
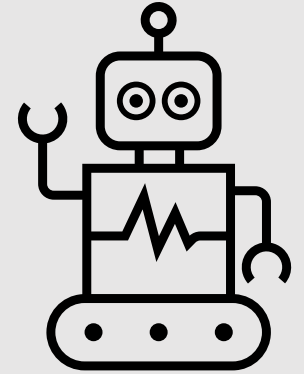
- 2005 - 2023: + 297 personer (19 år)
- 2021 - 2023: + 105
- **2024 – 2028: + 400 (5 år)**

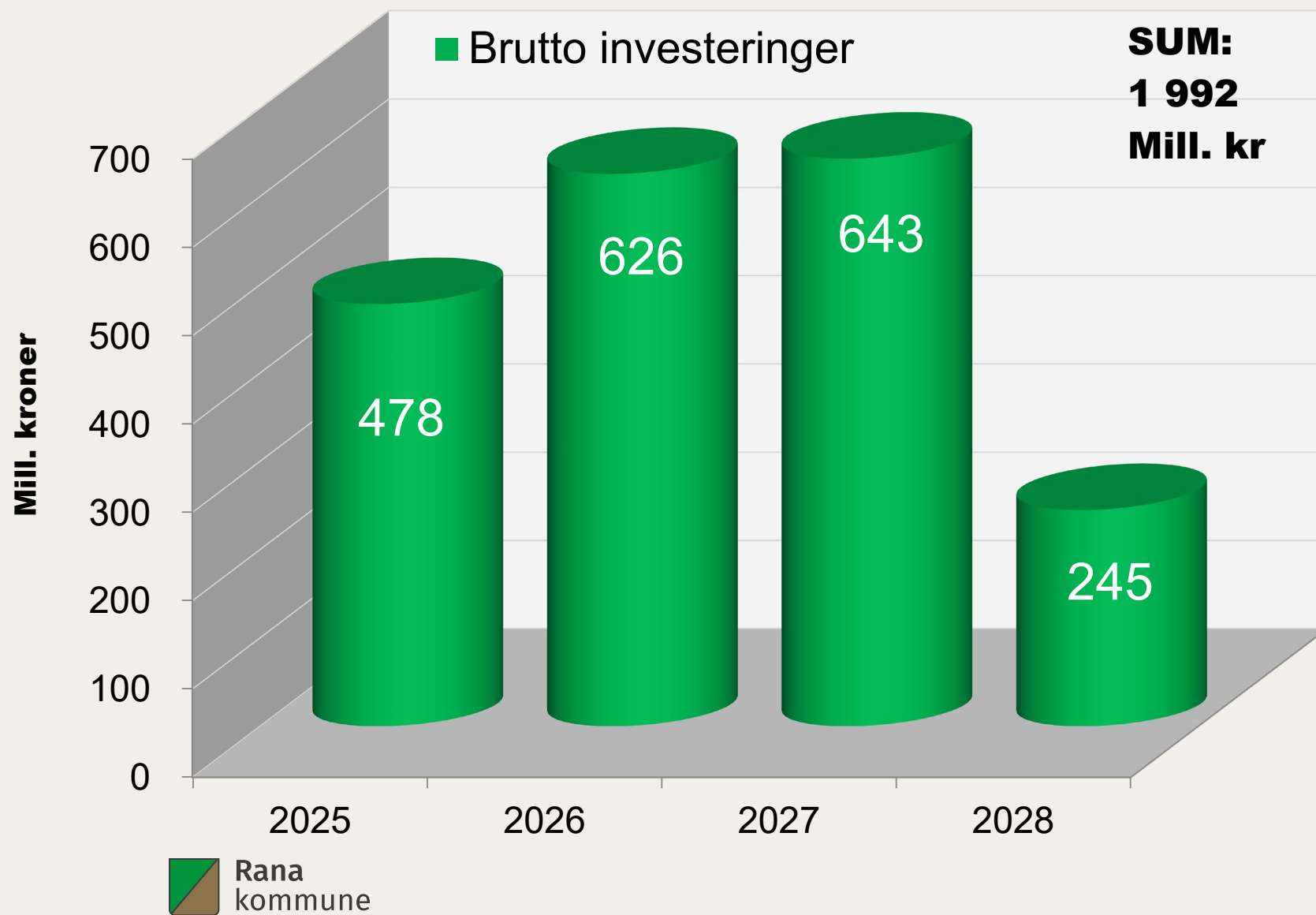
For å unngå å bli tatt av stormen, må vi ha mot til å endre - å fortsette som før er ikke et alternativ.

- Ressursene må brukes smartere
- Alt som kan digitaliseres må digitaliseres.
- Vi må ta i bruk kunstig intelligens og ny teknologi
- Vi må ha en effektiv struktur og optimalisere tjenestene

➤ **Vi må tenke nytt – behov og løsninger**

Investeringer

Finansiering investeringer 2025-2028

• **Låneopptak:** **1 046 mill. kr**

• Herav selvfinansierende lån 483 mill. kr

• **Egenkapital:** **426 mill. kr**

• Overført fra drift 345 mill. kr

• Fondsbruk 81 mill. kr

• **Inntekter:** **520 mill. kr**

• Tilskudd 170 mill. kr

• Salg anleggsmidler og tomter 60 mill. kr

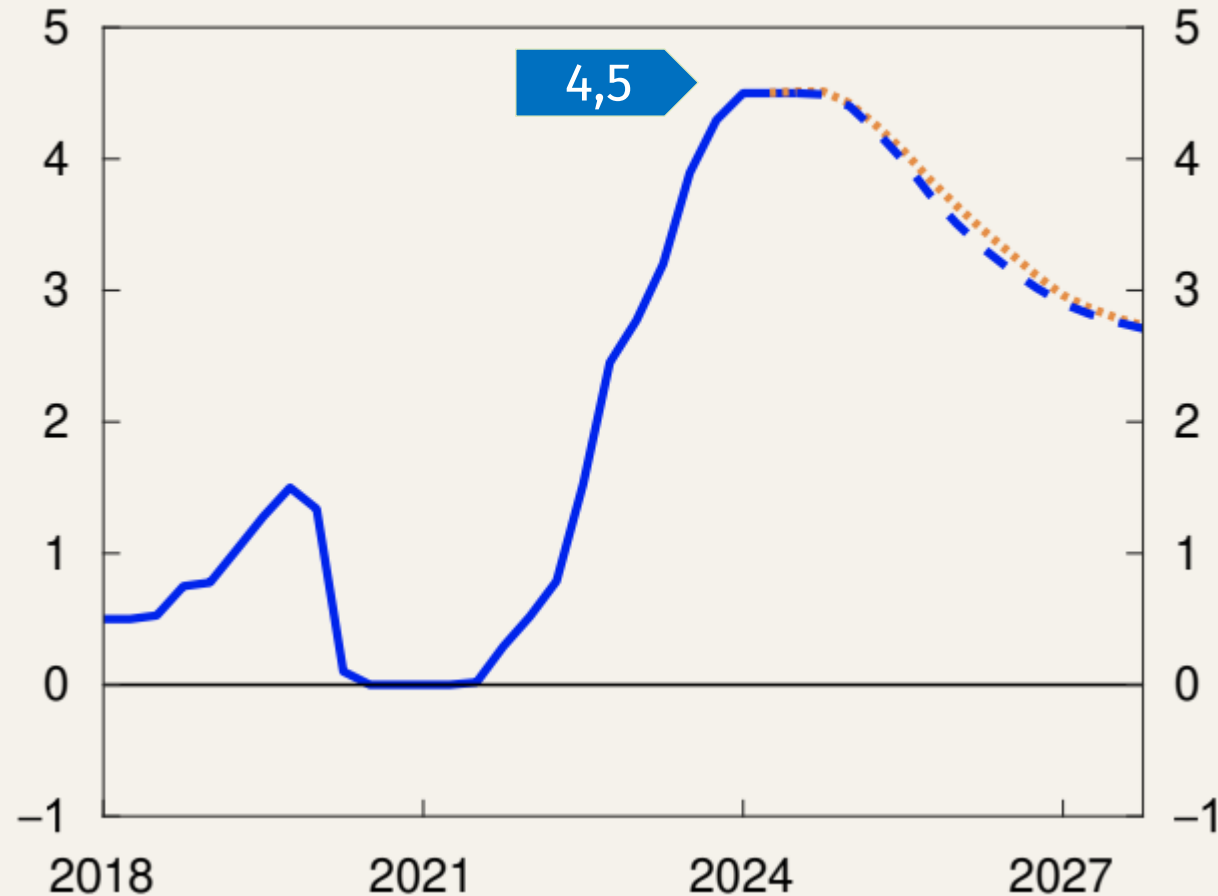
• Mva. kompensasjon 290 mill. kr

Totalt 1 992 mill. kr

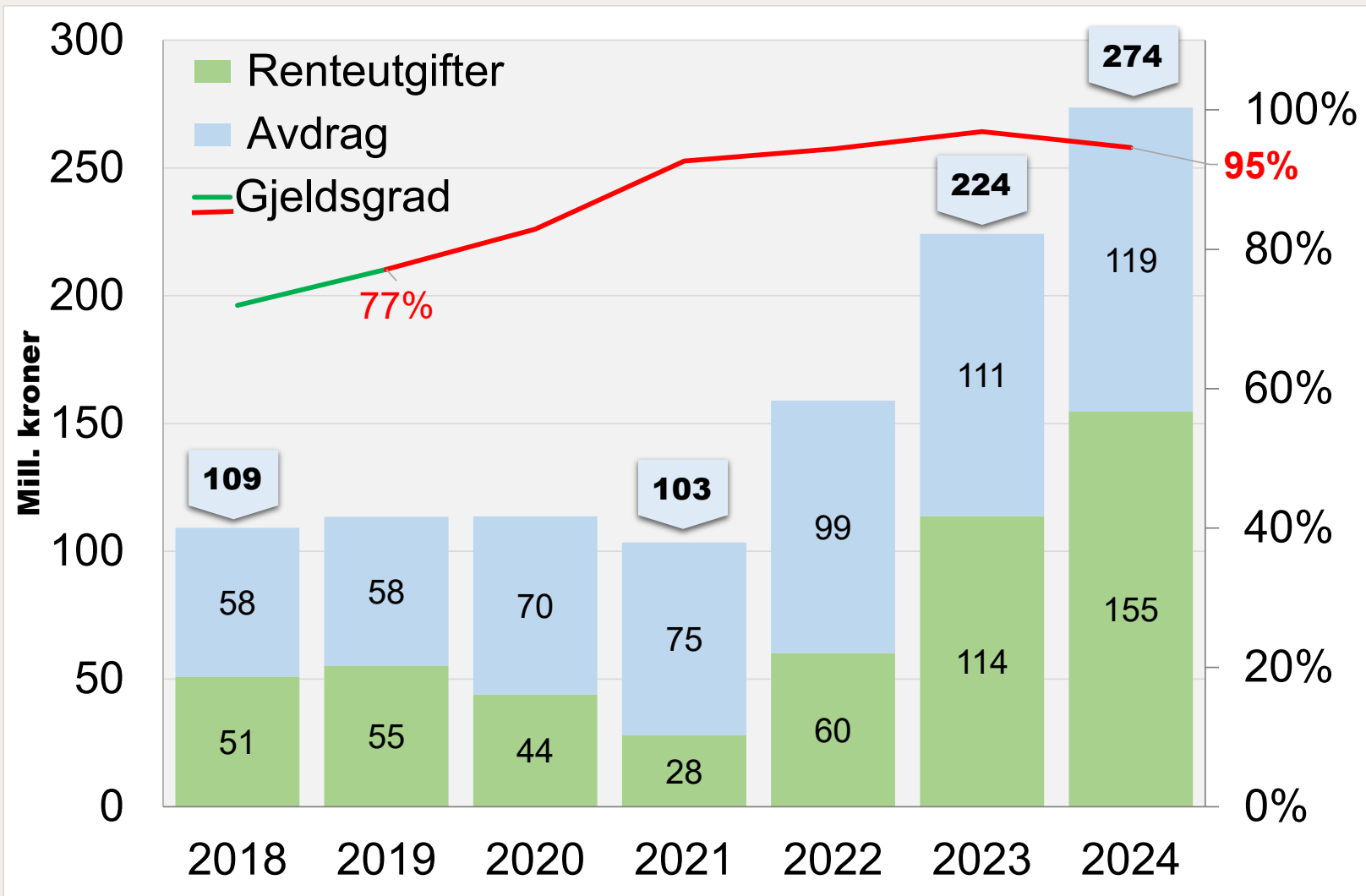
Kommunal gjeld er ikke annerledes enn privat gjeld – den skal betales med renter og avdrag

Styringsrente. Prosent

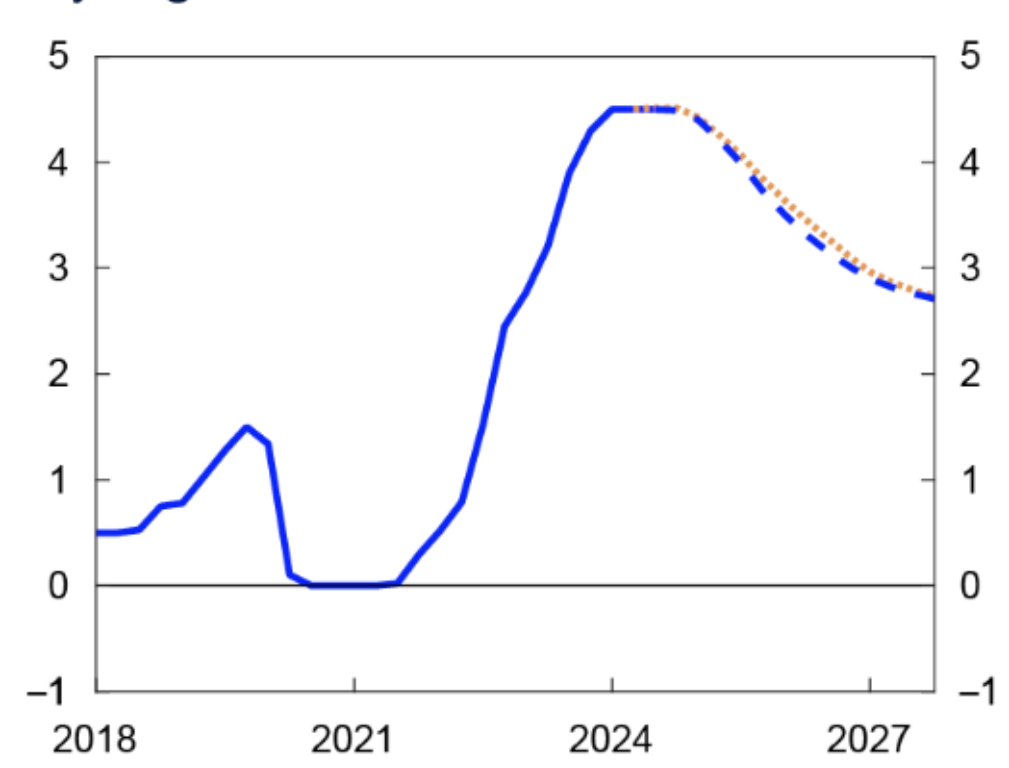
Prognose Norges Bank,
september 2024

Økte kapitalkostnader

Var forventet lavere rentenivå i økonomiplanperioden

Styringsrente. Prosent

Pengepolitisk rapport 3/24 Norges Bank (19.9.2024)

Rana
kommune

Forventet budsjett rente 2025-2029 (23.09.2024)

År	Forventet 3 mnd. Nibor	Tillegg	Forventet rente
2025	3,80	0,60	4,40
2026	3,25	0,60	3,85
2027	3,30	0,60	3,90
2028	3,30	0,60	3,90
2029	3,35	0,60	3,95

Budsjettrenter basert på markedsrenter i Kommunalbanken

Oppsummering

Nye tiltak drift og finans

2026-2029

- Reduserte inntekter salg av konsesjonskraft
- Redusert utbytte
- Renteinntekter og renteutgifter
- Netto driftsresultat bør styrkes
- Økte pensjonskostnader
- Nye innmeldte behov drift
- Klimaendringer – vinterdrift
- Bosetning av flyktninger
- **Helårsdrift Solsiden fra 2029**

Foreløpig skisse 2026

Frie inntekter

- 46 mill. kr

Driftstiltak (foreløpige tall)

• Økt bemanning SFO og barnehage	7,0 mill. kr
• Pensjon	17,5 mill. kr
• Lærernorm	5,0 mill. kr
• Politiske vedtak	4,0 mill. kr
• Satsningsområder statsbudsjettet	1,5 mill. kr
• Økte utgifter og reduserte inntekter	25,0 mill. kr
• Sum	60 mill. kr

**-14
mill. kr**

Stor usikkerhet rundt:

- Kraftinntekter, klimaendringer og økt nedbør, nye innmeldte driftstiltak (35 mill. kr), renter og integreringstilskudd.

➤ **I tillegg økt NDR og uløst omstillingsbehov**

Kommuneøkonomien er i ferd med å havarere

	2026	2027	2028	2029
Frie inntekter	-46 000	-48 000	-50 000	-55 000
Helårsdrift Solsiden				45 000
Uløst omstillingsbehov OK	19 000	16 000	24 000	24 000
Nye behov drift og finans	60 000	60 000	60 000	60 000
Netto	33 000	28 000	34 000	74 000

	Mål	2025	2026	2027	2028	Avvik 2028	
Netto driftsresultat	3,0 %	-0,3 %	3,9 %	3,8 %	2,7 %	-0,3 %	●
Disposisjonsfond	8,0 %	5,1 %	5,3 %	5,5 %	4,4 %	-3,6 %	●
Netto lånegjeld	75,0 %	101,3 %	108,2 %	116,3 %	111,3 %	36,3 %	●

Oppsummering

- **Økt omstillingsbehov – hva kan drifta levere?**
  - Rammereduksjoner på 15 – 60 mill. kr i 2025 - 2028
- **Økonomisk bærekraft – hvilken innretning går vi for?**
  - Egenkapital til investeringer
  - Disposisjonsfondet – økt bruk av øvrige fondsmidler
  - Engangsinntekter kan redusere økningen i gjeldsgraden
- **Struktursak oppvekst og kultur**
  - Hva med det uløste omstillingsbehovet og øvrige strukturtiltak?
- **Reduserte kraftinntekter**
- **Usikkerhet rundt pensjon og renter (utgifter/inntekter)**
- **Økte kostnader knyttet til integrering og bosetting av flyktninger**
- **Helårsdrift Solsiden i 2029**

Kommunescenarier

2034

Sammenbruddet

Veien til dit ingen ville

Sakte - sakte

Tilpasning år for år

Tenke langt

- handle nå

Handlingsrommet forsvinner!

Omstilling utsettes og utgiftene øker

- Strukturendringer og øvrige rammereduksjoner får ikke forventet effekt.
- Ubalanse 2025 videreføres
  - (kraft og klimakonsekvenser)
- Nye behov drift
- Økte kapitalkostnader
- Bosetting av flyktninger
- Økte pensjonskostnader

